

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 62.591/3
van 29 december 2017

over

een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering ‘tot uitvoering
van het klimaatplan met betrekking tot de infrastructuur voor
persoonsgebonden aangelegenheden’

Op 1 december 2017 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering ‘tot uitvoering van het klimaatplan met betrekking tot de infrastructuur voor persoonsgebonden aangelegenheden’.

Het ontwerp is door de derde kamer onderzocht op 18 december 2017. De kamer was samengesteld uit Jo BAERT, kamervoorzitter, Jan SMETS en Jeroen VAN NIEUWENHOVE, staatsraden, Bruno PEETERS, assessor, en Astrid TRUYENS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Tim CORTHAUT, auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 29 december 2017.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET ONTWERP

2. Het voor advies voorgelegde ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering strekt tot het instellen van een diagnosesubsidie waarmee aanbieders van zorg- en dienstverlening in persoonsgebonden aangelegenheden via bemiddeling van het Vlaams Energiebedrijf een energieprestatiediagnose van hun gebouwen kunnen laten uitvoeren met het oog op de realisatie van energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van maximaal vijf jaar. Die maatregelen moeten worden uitgevoerd binnen drie jaar na de oplevering van de energieprestatiediagnose.

Het ontwerp regelt de subsidievoorwaarden (artikel 2) en bepaalt dat het bedrag van de subsidie overeenkomt met de kostprijs van de energieprestatiediagnose en rechtstreeks betaald wordt aan het Vlaams Energiebedrijf (artikel 3).

De aanvraag wordt op elektronische wijze ingediend bij het Vlaams Energiebedrijf (artikel 4) en moet een aantal gegevens en bewijsstukken bevatten (artikel 5). Het Vlaams Energiebedrijf onderzoekt de aanvraag en legt een ontwerp van beslissing voor aan het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (hierna: het Fonds). De aanvrager wordt op de hoogte gebracht van de beslissing van het Fonds (artikel 6). De helft van de subsidie wordt betaald na de toekenning ervan; de helft na de oplevering van de energieprestatiediagnose (artikel 7). De energiebesparende maatregelen moeten worden gerealiseerd binnen een termijn van drie jaar, die kan worden verlengd in geval van overmacht (artikel 8). Het ontwerp regelt welke documenten door de aanvrager naderhand aan het Fonds moeten worden voorgelegd of ter beschikking moeten worden gehouden van het Fonds (artikel 9).

Het te nemen besluit treedt in werking op (lees: heeft uitwerking met ingang van) 1 januari 2017 (artikel 10).

RECHTSGROND

3. De rechtsgrond voor het ontworpen besluit wordt blijkens de aanhef gezocht in artikel 7bis van het decreet van 23 februari 1994 ‘inzake de infrastructuur voor persoonsgebonden aangelegenheden’ en in artikel 14, § 5, van het decreet van 13 juli 2012 ‘houdende bepalingen tot begeleiding van de tweede aanpassing van de begroting 2012’, gelezen in samenhang met de algemene uitvoeringsbevoegdheid van de Vlaamse Regering (artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’).

3.1. Artikel 14, § 5, van het decreet van 13 juli 2012 heeft betrekking op de aanwending van de inkomsten van het Vlaams Klimaatfonds. Nog afgezien van het gegeven dat

het gaat om een begrotingsbepaling die op zichzelf beschouwd geen rechtsgrond kan bieden voor een reglementair besluit, is er geen rechtstreeks verband tussen de ontworpen diagnosesubsidie en het Vlaams Klimaatfonds, hetgeen door de gemachtigde wordt beaamd:

“De middelen van het Klimaatfonds werden overgeheveld naar het VIPA in uitvoering van het eerste punt (de uitvoering van intern Vlaams klimaatbeleid met het oog op het behalen van de Vlaamse broeikasgasemissiereductiedoelstellingen). Bij nader inzien is deze bepaling meer van belang voor de overdracht van die middelen tussen het Klimaatfonds en het VIPA en minder voor de aanwending van die middelen door het VIPA.”

3.2. Op grond van artikel 7bis van het decreet van 23 februari 1994 kan de Vlaamse Regering de wijze van toekenning en uitbetaling, de voorwaarden en het bedrag bepalen van “alternatieve vormen van investeringssubsidies” aan “aanvragers die een rechtstreekse of onrechtstreekse investering doen conform het goedgekeurde masterplan, overeenkomstig de bouw fysieke, technische en kwalitatieve normen zoals bepaald door de Vlaamse Regering en passende in de programmatie”.

De term “investeringssubsidie” wordt in artikel 2, 5°, van het decreet van 23 februari 1994 gedefinieerd als een “subsidie als rechtstreekse of onrechtstreekse bijdrage in de kostprijs of de financiering van de investering door een aanvrager, overeenkomstig de bepalingen van dit decreet”. De term “investering” wordt in artikel 2, 2°, van hetzelfde decreet gedefinieerd als de “kosten voor bouw-, uitbreidings- en verbouwingswerkzaamheden, aankoop van infrastructuur, uitrusting of apparatuur, met uitzondering van de aankoop van grond”. De vraag rijst dan ook of de ontworpen diagnosesubsidie, die enkel de kostprijs van de energieprestatiediagnose dekt (zie artikel 3, eerste lid, van het ontwerp), wel kan worden ingepast in artikel 7bis van het decreet van 23 februari 1994, aangezien de diagnosesubsidie geen betrekking heeft op investeringen.

De gemachtigde meende dat dat wel het geval is:

“De diagnosesubsidie is een onrechtstreekse subsidiëring van werkzaamheden. De diagnose per gebouw van de mogelijke werkzaamheden met de meerwaarde die zij kunnen opleveren, is de eerste stap voor de investering in infrastructuur (vgl. de opmaak van de bouwplannen door een architect). De diagnosesubsidie wordt verleend onder de voorwaarde dat de werkzaamheden met een terugverdientijd van minder dan 5 jaar worden gerealiseerd. Die werkzaamheden moeten dus noodzakelijk volgen, anders wordt de subsidie teruggevorderd.”

De Raad van State kan zich niet bij die zienswijze aansluiten. De omstandigheid dat de gesubsidieerde energieprestatie gevolgd moet worden door werkzaamheden die zelf wel beschouwd kunnen worden als investeringen in de zin van artikel 2, 2°, van het decreet van 23 februari 1994, betekent niet dat de diagnosesubsidies als dusdanig rechtsgrond kunnen vinden in artikel 7bis van dat decreet.

Daar komt nog bij dat de diagnosesubsidies overeenkomstig artikel 3, tweede lid, van het ontwerp rechtstreeks aan het Vlaams Energiebedrijf worden betaald en niet aan de aanvrager van de subsidies, terwijl artikel 7bis van het voormelde decreet bepaalt dat de

investeringsubsidies aan de aanvragers ervan worden verstrekt.¹ De stelling van de gemachtigde dat dit enkel een bepaalde invulling is van de wijze van uitbetaling, kan niet worden gevolgd, gelet op de duidelijke bewoordingen van de voormelde rechtsbepaling.

3.3. De conclusie is dan ook dat de in de aanhef vermelde decretale bepalingen geen rechtsgrond bieden voor het ontworpen besluit, ook niet gelezen in samenhang met de algemene uitvoeringsbevoegdheid.

4. Er kan evenwel een principiële rechtsgrond worden gevonden voor het ontworpen besluit in het Energiedecreet van 8 mei 2009, namelijk in de artikelen 8.3.1, 4°, en 8.4.1, 4°. Bij die bepalingen wordt de Vlaamse Regering gemachtigd om een steunprogramma op te stellen met tegemoetkomingen ten voordele van respectievelijk ondernemingen en (onder meer) niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen voor het ondernemen van haalbaarheidsstudies voor de toepassing van energiezuinige producten, technieken en systemen of voor de toepassing van hernieuwbare energietechnologieën.²

In zoverre bij het te nemen besluit taken worden opgelegd aan het Fonds, kan ervoor worden gesteund op de algemene uitvoeringsbevoegdheid, gelezen in samenhang met artikel 8 van het decreet van 2 juni 2006 ‘tot omvorming van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden tot een intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid, en tot wijziging van het decreet van 23 februari 1994 inzake de infrastructuur voor persoonsgebonden aangelegenheden’.

In zoverre het nemen besluit taken inhoudt voor het Vlaamse Energiebedrijf, kan ervoor worden gesteund op de algemene uitvoeringsbevoegdheid, gelezen in samenhang met artikel 4, § 2, eerste lid, van het decreet van 15 juli 2011 ‘houdende machtiging tot oprichting van het privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap NV Vlaams Energiebedrijf’.

VORMVEREISTEN

5. De ontworpen regeling vormt in hoofde van de betrokken instellingen een (beperkte) vorm van staatssteun. Op zich beschouwd vallen de steunbedragen ruimschoots onder de grenzen bepaald in de *minimis*-verordening,³ zodat een aanmelding als staatssteun niet nodig

¹ Ook de omstandigheid dat de term “investeringssubsidie” bij artikel 2, 5°, van dat decreet wordt gedefinieerd als een “rechtstreekse of onrechtstreekse bijdrage (...)” doet daaraan geen afbreuk. Blijkens de parlementaire voorbereiding was het de bedoeling om niet alleen rechtstreekse financiering van investeringen door de voorziening te subsidiëren, maar bijvoorbeeld ook beschikbaarheidsvergoedingen in het kader van DBFM-projecten (*Design, Build, Finance, Maintainance*) (*Parl.St.* VI.Parl. 2009, nr. 113/1, 8). Dat is nog iets heel anders dan het rechtstreeks subsidiëren van een andere entiteit dan de aanvrager voor een dienstverlening die dan bovendien nog voorafgaat aan een investering.

² De Raad van State beschikt niet over het vereiste technische inzicht in de precieze aard van de beoogde energieprestatiediagnoses om op sluitende wijze te kunnen uitmaken dat de in deze rechtsgrondbepalingen vermelde haalbaarheidsstudies daarmee overeenstemmen. Indien dat niet helemaal het geval zou zijn, kan een beroep worden gedaan op andere, ruimer geformuleerde onderdelen van de aangehaalde artikelen 8.3.1 en 8.4.1.

³ Verordening (EU) nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 ‘betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun’.

is. Indien de stellers van het ontwerp een beroep willen doen op de *de minimis*-vrijstelling, moet dat wel uitdrukkelijk gebeuren en moet er ook rekening mee worden gehouden dat andere subsidies en financieringsvormen ten voordele van de betrokken aanvragers moeten worden gecumuleerd voor de toepassing van de *de minimis*-verordening.⁴

Ook indien gebruik zou worden gemaakt van een thematische vrijstelling, zoals de groepsvrijstellingsverordening⁵ of het DAEB-besluit⁶, moet daarop expliciet een beroep worden gedaan en moet de beoogde subsidieregeling zo worden uitgewerkt dat voldaan is aan de inhoudelijke voorwaarden van die vrijstellingsregeling.

Indien dit leidt tot wijzigingen van de aan de Raad van State voorgelegde tekst, moeten de gewijzigde of toegevoegde bepalingen, ter inachtneming van het voorschrift van artikel 3, § 1, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, aan de afdeling Wetgeving worden voorgelegd.

ALGEMENE OPMERKING

6.1. De ontworpen regeling houdt in dat het Vlaams Energiebedrijf optreedt als een aankoopcentrale. De vraag rijst of deze constructie in alle opzichten verenigbaar is met de regelgeving inzake overheidsopdrachten. De gemachtigde verklaarde daarover het volgende:

“In het kader van zijn samenwerking met [het Fonds] treedt het VEB in de eerste plaats op als aankoopcentrale in de zin van artikel 2, 6°, a) van de Wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten:

- Als aankoopcentrale verricht het VEB gecentraliseerde aankoopactiviteiten in de zin van artikel 2, 7°. Het VEB (i) verwerft leveringen en/of diensten, en (ii) plaatst overheidsopdrachten of raamovereenkomsten voor werken, leveringen of diensten, die allen bestemd zijn voor haar klanten/aanbesteders. In het kader van de samenwerking met [het Fonds] heeft het VEB bijvoorbeeld met private dienstverleners raamovereenkomsten voor de uitvoering van potentieelscans of energieprestatiediagnoses gesloten. De overeenkomsten tussen het VEB en de private ondernemingen worden in overeenstemming met het overheidsopdrachtenrecht, na een competitieve gunningsprocedure, gegund.

- Het [Fonds] kan het VEB op grond van artikel 47, § 1 van de Wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten belasten met de opdracht om als aankoopcentrale gecentraliseerde aankoopactiviteiten (vb. sluiten van raamovereenkomsten) uit te voeren. Hiervoor is bijgevolg geen bijzonder decretale machtiging nodig. Het [Fonds] heeft hiertoe een samenwerkingsovereenkomst met het VEB afgesloten (...).

⁴ Artikel 6 van de voormelde verordening.

⁵ Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 ‘waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard’.

⁶ Besluit 2012/21/EU van de Commissie van 20 december 2011 ‘betreffende de toepassing van artikel 106, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op staatssteun in de vorm van compensatie voor de openbare dienst, verleend aan bepaalde met het beheer van diensten van algemeen economisch belang belaste ondernemingen’.

- De overeenkomst waarbij [het Fonds] van het VEB gecentraliseerde aankoopactiviteiten, en aanvullende aankoopactiviteiten, aankoopt is bovendien niet aan het overheidsopdrachtenrecht onderworpen. Het [Fonds] kan [het] VEB rechtstreeks met die taak belasten. Immers mogen aanbestedende overheden zoals het [Fonds] (volgens artikel 47, § 4 van de Wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten) zonder toepassing van de in de overheidsopdrachtenwet vervatte procedures, een overheidsopdracht voor diensten betreffende gecentraliseerde aankoopactiviteiten, en aanvullende aankoopactiviteiten) aan een aankoopcentrale gunnen.

(...)

Het behoort tot de discretionaire bevoegdheid van een aanbestedende overheid om een overheidsopdracht rechtstreeks te plaatsen, of dit (samen met andere aanbestedende overheden) via een aankoopcentrale te doen. In dit geval kwam [het Fonds] tot de vaststelling dat de bundeling van de verschillende opdrachten via de aankoopcentrale VEB efficiënter is. Indien het VEB slechts één maal een bepaalde raamovereenkomst in de markt moet plaatsen, dan is dat een belangrijke besparing qua tijd en middelen voor [het Fonds] en de voorzieningen, die dan zelf geen overheidsopdrachten moeten plaatsen.

Voor bepaalde activiteiten waarvoor [het Fonds], de voorzieningen en het VEB zelf samenwerken (dus zonder een beroep op de private opdrachtnemers te doen), wordt een beroep gedaan op de ‘horizontale samenwerking’ (artikel 31 van de Wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten). De horizontale samenwerking laat de betrokken aanbestedende overheden toe hun gezamenlijke doelstellingen in samenwerking te realiseren, zonder toepassing van het overheidsopdrachtenrecht.

In dit geval heeft de gezamenlijk doelstelling betrekking op energiebesparing:

- Het VEB is op grond van artikel 4, § 2 van het Decreet van 15 juli 2011 belast met het faciliteren, aanbieden en coördineren van energiediensten en energiebesparende maatregelen en het verwezenlijken van milieuvriendelijke energieproductie in gebouwen.

- Op grond van het Vlaams Klimaatplan worden zowel voor VEB alsook voor de andere entiteiten van de Vlaamse overheid (waaronder [het Fonds]) energie-efficiëntiedoelstellingen vooropgesteld.”

6.2. De door de gemachtigde geschetste regeling komt erop neer dat de aanvragers van de subsidies, aan wie de energieprestatiediagnose uiteindelijk ten goede komt, als aanbestedende overheden diensten verwerven van het Vlaams Energiebedrijf dat fungeert als aankoopcentrale.⁷ Daartoe is echter vereist dat die aanvragers, en niet enkel het Fonds, effectief een beroep mogen en willen doen op de aankoopcentrale, wat niet evident is, en geenszins kan worden verplicht. Die aanvragers zouden dan ook onderworpen zijn aan de verplichtingen van artikel 47, § 2, van de wet van 17 juni 2016. Die regeling wordt bovendien gecombineerd met het sluiten van een raamovereenkomst⁸ door de aankoopcentrale met meerdere dienstverleners, zonder dat duidelijk is of het Vlaams Energiebedrijf wel een raamovereenkomst kan sluiten die voldoet aan de voorwaarden vervat in artikel 43, § 5, van de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’.

Evenmin is duidelijk of het beroep op een aankoopcentrale zomaar kan worden gecombineerd met de niet-geïstitutionaliseerde horizontale samenwerking, zoals die is geregeld in artikel 31 van dezelfde wet. Die bepaling luidt als volgt:

⁷ Zie de artikelen 2, 6° en 7°, en 47 van de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’.

⁸ Artikel 43 van de wet van 17 juni 2016.

“Art. 31 Niet-geïstitutionaliseerde horizontale samenwerking

Een opdracht die uitsluitend tussen twee of meer aanbestedende overheden wordt gesloten, valt buiten het toepassingsgebied van deze wet, wanneer aan elk van de volgende voorwaarden is voldaan:

1° de opdracht voorziet in of geeft uitvoering aan samenwerking tussen de deelnemende aanbestedende overheden om te bewerkstelligen dat de openbare diensten die zij moeten uitvoeren, worden verleend met het oog op de verwezenlijking van hun gemeenschappelijke doelstellingen;

2° de invulling van die samenwerking berust uitsluitend op overwegingen in verband met het openbaar belang; en

3° de deelnemende aanbestedende overheden nemen op de open markt niet meer dan 20 % van de onder die samenwerking vallende activiteiten voor hun rekening. Dit activiteitenpercentage wordt bepaald overeenkomstig artikel 30, § 4.”

De samenwerking in de ontworpen regeling betreft niet zomaar twee of meer aanbestedende overheden die door die samenwerking hun gemeenschappelijke doelstelling willen verwezenlijken, zoals bijvoorbeeld een aantal gemeenten die gezamenlijk hun afvalverwerking organiseren via het afvalbedrijf van een van hen.⁹ Het is immers het Vlaams Energiebedrijf dat door het Fonds met de taak belast wordt om derden-dienstverleners aan te trekken die vervolgens aan de aanvragende voorzieningen energieprestatiediagnosediensten leveren. Het is allerm minst evident om een dergelijke constructie in te passen in de voorwaarden vermeld in artikel 31, 1° en 2°, van de voormelde wet, die inhouden dat er een gemeenschappelijke doelstelling moet zijn in hoofde van alle deelnemende aanbestedende overheden die uitsluitend berust op overwegingen in verband met het openbaar belang.

Daarbij moet worden aangestipt dat het Vlaams Energiebedrijf zowel de begunstigde van de subsidie is (zie artikel 3, tweede lid, van het ontwerp) als het orgaan dat de aanvraagdossiers moet beoordelen (artikelen 4 tot 6, § 1). Het gegeven dat de uiteindelijke beslissing wordt genomen door het Fonds neemt niet weg dat er een belangenconflict lijkt te zijn in hoofde van het Vlaams Energiebedrijf.

De stellers van het ontwerp moeten dan ook de door hen uitgewerkte constructie voor de aanbesteding van de energieprestatiediagnosediensten opnieuw onderzoeken in het licht van deze opmerkingen.

⁹ HvJ (Gr.K.) 9 juni 2009, C-480/06, *Commissie/Duitsland*. Het is deze ‘Hamburg-zaak’ die de grondslag vormt voor de doctrine van horizontale samenwerking, zoals gecodificeerd in overweging 32 van richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement de Raad van 26 februari 2014 ‘betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG’. Zie daarover European Commission, *Commission Staff Working Paper concerning the application of EU public procurement law to relations between contracting authorities* (‘public-public cooperation’), SEC(2011) 1169 final, punt 3.3.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Aanhef

7. De aanhef moet worden aangepast aan hetgeen is uiteengezet over de rechtsgrond voor het ontworpen besluit.

Artikel 1

8. In het ontwerp wordt op verscheidene plaatsen gewag gemaakt van de term “Fonds”, zonder dat die term wordt gedefinieerd. Er moet dan ook in artikel 1 van het ontwerp een definitie worden ingevoegd, allicht met verwijzing naar artikel 3 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 2 juni 2006 ‘tot omvorming van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden tot een intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid, en tot wijziging van het decreet van 23 februari 1994 inzake de infrastructuur voor persoonsgebonden aangelegenheden’.

Artikelen 2, 3 en 8

9. In artikel 2, 4°, van het ontwerp wordt bepaald dat de aanvrager het kortetermijnproject uiterlijk drie jaar na de oplevering van de energieprestatiediagnose moet realiseren. Artikel 8, eerste zin, van het ontwerp houdt in dat de toekenning van de diagnosesubsidie vervalt als de aanvrager het kortetermijnproject niet uiterlijk drie jaar na de opgeleverde energieprestatiediagnose realiseert. Die tweede bepaling voegt niets toe aan de eerste, aangezien uit de artikelen 11, eerste lid, en 13, 1°, van de wet van 16 mei 2003 ‘tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof’ reeds voortvloeit dat de subsidie moet worden teruggevorderd als niet voldaan is aan de subsidievoorwaarden. Artikel 8, eerste zin, moet dus uit het ontwerp worden weggelaten.

Dat geldt ook voor artikel 3, derde lid, van het ontwerp, dat bepaalt dat als de aanvrager niet voldoet aan de voorwaarde, vermeld in artikel 2, 4°, het Fonds de diagnosesubsidie terugvordert van de aanvrager. Ook die bepaling moet worden weggelaten.

Artikel 8, tweede zin, van het ontwerp schrijft voor dat de termijn van drie jaar voor het realiseren van het kortetermijnproject in geval van overmacht en op gemotiveerd verzoek van de aanvrager door het Fonds kan worden verlengd. Die bepaling kan duidelijkheidshalve beter worden geïntegreerd in artikel 2, 4°, van het ontwerp.

Artikel 9

10. De gemachtigde bevestigde dat de zinsnede in het eerste lid van artikel 9 van het ontwerp (“In dit artikel wordt verstaan onder”) had moeten wegvallen.

Artikel 10

11. Overeenkomstig artikel 10 treedt het te nemen besluit in werking op (lees: heeft het uitwerking met ingang van) 1 januari 2017. Ook al bestaat er geen juridisch bezwaar tegen die retroactiviteit, toch ziet de Raad van State niet in waarom ze in dit geval zinvol is, aangezien de diagnosesubsidies nog moeten worden toegekend. De ontworpen inwerkingtredingsbepaling zou dan ook beter worden weggelaten.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Astrid TRUYENS

Jo BAERT